

Lantbruksborsen

Ett nyhetsbrev om de gröna näringarna.

JUNI 2015

Utan ett bra skydd hade Anders inte klarat verksamheten

Anders Widinghoff var ute med grävmaskinen på en av arrendegårdarna när pedalen plötsligt inte svarade. Men snart förstod han att det var benmuskeln som inte fungerade. Som lantbrukare är du ofta extra sårbar vid olyckor och längre tids sjukdom. Då kan en sjukvårdsförsäkring vara räddningen.

Anders Widinghoff på Nygården, Hjordnära mejeri i Hjo, ville tidigt bli bonde. Efter lantbruksgymnasium och extrajobb på en gård såddes fröet till hans eget företagande. Men inte som bonde. Istället började han som 20-åring köra entreprenaduppdrag för bonden han hade jobbat för. När han några år senare satte sig i skolbänken för att bli civilingenjör hade han parallellt fem anställda och ett antal maskiner. Men lantbruksintresset vaknade åter till liv.

– Jag och en tjejkompis började leta efter en lämplig gård för ett kompanjonskap, minns Anders. Genom en annons fick vi ett 70-tal svar och tittade på flera gårdar innan vi kom överens med Bengt och Ulla Kjellander om ett arrende.

Anders beskriver det som ett lyckat generationsskifte, då Kjellanders barn inte var intresserade av att ta över gården. Långsiktigt är målet att han ska köpa gården. Av hälsoskäl drog hans kompanjon sig tidigt ur verksamheten och nu har han istället en anställd ladugårdsförman.

Entreprenör som tänker på kretsloppet

När Anders pratar är det tydligt att här sitter en företagare. Han sprider sina risker genom att bredda verksamheten, pratar ekonomi och berättar om effektiviserad produktionsprocess. En del av verksamheten är den ekomjolk som levereras till Hjordnära Mejeri tvärs över

gårdsplanen. Det startade som ett gårdsmejeri 1994 men ägs idag av Skånemejerier.

– Det är fint att ha allt på samma plats, ett kretslopp i sin helhet, säger Anders och förklarar sammanhanget. Vi brukar cirka 450 hektar och det försörjer både våra mjölkkor och slaktdjur. Gödslet används i vår biogas-anläggning, gas som sedan går till mejeriet. Processen höjer samtidigt gödselvärdet vilket gynnar växtodlingen.

Förutom att växtodlingen försörjer det egna foderbehovet går en del till försäljning. Även slaktdjuren ger en viktig balans till verksamheten när mjölkpriset faller.

Snabba ryck med sjukvårdsförsäkring

Tillbaka till den där dagen i maskinen.

– Jag hade inte lyssnat på kroppens signaler och det slutade med diskbråck, berättar Anders. Då hade jag gått i sex månader med smärtstillande och sjukgymnastik utan att det hjälpte. Diskbråcket påverkade till slut muskelkontrollen, och benet svarade inte när jag tryckte på pedalen. Det blev ambulans till sjukhuset.

Anders fick en klapp på axeln och uppmanades ta det lugnt. Remissen till magnetröntgen låg en och en halv månad bort, en alldeles för lång tid fram för Anders. Men han hade en sjukvårdsförsäkring.

– Sjukvårdsförsäkringen imponerade väldigt! Jag kontaktade Länsförsäkrings

sjukvårdsförmedling en torsdag, på måndagen magnetröntgades jag och opererades knappt två veckor senare. Rehabiliteringen har gått bra och nu är jag i princip helt återställd, berättar Anders. Allt behövde göras inom ett väldigt snävt fönster om jag skulle klara

Fortsättning sidan 2

Vad gör du för att säkra din skörd?

Under den här perioden på året växer grödorna så fort att man nästan inte hinner följa upp allt som händer. Det kan vara en frustrerande tid när man hamnar i kläm mellan olika arbetsmoment, allt ifrån vall-skörd till kemisk bekämpning som ska utföras samtidigt. Det krävs att man är på tå och försöker utföra momenten i rätt tid för att säkra avkastningen på grödorna.

Maj och juni får väl sägas vara de månaderna då vi faktiskt kan börja bilda oss en uppfattning om hur potentialen för den kommande skörden ser ut i stora delar av landet. Många är de lantbrukare som nu håller koll på skadeinsekter, svampar och ogräs. Vi väger olika bekämpningsmetoder mot varandra för att hitta en optimal lösning på de problem som uppstår i odlingen.

Att kontinuerligt bevaka sina grödor för att säkra en god skörd är naturligt för oss – men att bevaka priser och marknaden är lätt att glömma bort under den här tiden på året.

Eftersom skördeutfallet till stor del bestäms nu är det en naturlig följd att vad som händer den här tiden på året har en stor inverkan på prisbilden för spannmål och oljeväxter. Det är under vårmånaderna prisvariationen på världsmarknaden är som störst. Det är nog fortfarande en stor förändring för många att det behövs en strategi för att hantera marknadens svängningar.

Ibland brukar jag roa mig med att läsa gamla lantbrukskrönikor från början av

90-talet för att se vad som var aktuellt då. För en tid sedan läste jag en krönika av en ekonomikonsult som varit ute och föreläst om terminshandel och prissäkring redan år 1993. Många lantbrukare hade reagerat på ordet termin som en något svårbegriplig term och krönikören medgav att ordvalet kanske var lite olyckligt. Det skulle ta mer än ett decennium innan det begreppet satt sig ordentligt.

Det är nog lätt att tycka att det är lite krångligt att sälja sin skörd i förväg. Eller som en del säger: ”man

ska väl inte sälja skinnet innan björnen är skjuten”. Det känns ändå som en välgrundad synpunkt eftersom inköparen vill ha in sin vara enligt det kontrakt som skrivits. I USA, där terminshandeln började, har lantbrukare ibland drivit stora skadeståndsprocesser mot spannmålsfirmor på grund av tvetydiga spannmålskontrakt.

Vad som är rätt strategi för dig är inte lätt att säga men att inte tänka till hur man ska ”säkra” eller sälja sin skörd är inte så lyckosamt. Det viktigaste är att ha en strategi som utgår från det egna företagets produktionskostnader och vinstkrav. Att spontant bara köra in sin spannmål i skörd brukar sällan vara det bästa.

Som vanligt när det gäller beslut blir det oftast bättre om man tar till sig tillgänglig information och diskuterar sina beslut med andra. Inleverans av spannmål på spannmålsfirmornas olika poolavtal kan vara ett bra sätt att säkra avsättningen för skörden. Här har det dock blivit lite krångligare då vissa aktörer kräver leverans av en viss mängd i alla fall. Med tanke på den

spannmåls-volym som redan tecknats hos köparna tycks det som om svenska lantbrukare blivit allt mer

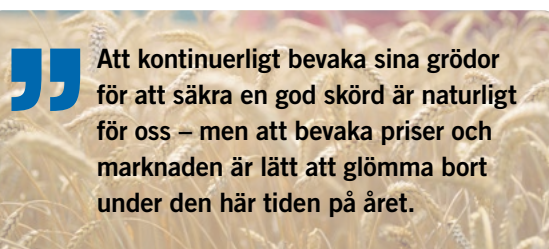
bekväma med att sälja sin skörd i förväg genom termin och pool.

Som vanligt går vi mot ett mycket intressant odlingsår och marknadsår. Glöm inte att ta del av åtmistonde ett visst brus av det som skrivs om världsmarknadspriser under den arbetstopp som vi nu står inför.

Jag önskar alla odlare lycka till med skörden!

Oskar Karlsson

Spetsnätverk Växtodling LRF Konsult och lantbrukare i Östergötland

Fortsättning från sidan 1

verksamheten. Det fungerade så smidigt att jag nu har jag köpt sjukvårdsförsäkring även till min förman. Han är svår att vara utan och jag vill att han ska vara tillbaka snabbt om något händer.

Rikard Bogren på Länsförsäkringar Skaraborg uppmärksammade också Anders på att han har en ersättarförsäkring. Genom den kunde han finansiera en ersättare under den sin sjukperiod och samtidigt förlänga en säsongsanställning.

– När vi är ute och träffar våra kunder försöker vi att tänka på helheten med alltifrån traktorn, gården, djuren till lantbrukarens eget skydd, säger Rikard Bogren.

Vad är en sjukvårdsförsäkring?

Länsförsäkringars sjukvårdsförsäkring bygger på tre pusselbitar som tillsammans skapar långsiktig trygghet.

Förebyggande hälsotjänster. Det bästa är om du kan hålla sig så frisk som möjligt. Här har du stor hjälp av de förebyggande hälsotjänsterna, med samtalsstöd, hälsoprofil och flera olika webbaserade hälsoprogram.

Rätt vård snabbt. Om man blir sjuk behöver du snabb tillgång till rätt vård. Det får du via Länsförsäkringars nätverk av kompetenta specialister. Försäkringen täcker vård, operation och sjukhuskostnader.

Effektiv rehabilitering. Den som hamnat i sjukskrivning behöver hjälp att komma tillbaka. Via sjukvårdsförsäkringen får du såväl medicinsk som arbetslivsinriktad rehabilitering, för en snabb återgång till arbetslivet. Försäkringen hjälper bland annat till med rehabiliterare, rehabiliteringsutredning och en plan för åtgärder.

Fortsatt tuffa tider för mjölkbönderna

Under det andra kvartalet har utvecklingen i lantbrukets olika produktionsgrenar varierat stort. För mjölkproducenterna ser 2015 ut att bli ett fortsatt tufft år.

För spannmålsproducenterna gäller det att följa både den politiska utvecklingen och vädret i världen för att kunna fatta beslut i sitt företagande. För köttproducenterna kan vi fortfarande se höga avräkningspriser i förhållande till våra europeiska konkurrenters avräkningspriser, detta till följd av den ökade efterfrågan på svenskt kött.

Fortsatt osäkra spannmålspriser

Internationellt diskuteras nu riskerna för att en fullt utvecklad El Niño ska drabba Sydamerika och Oceanien, El Niño skapar stora mängder regn och därmed översvämningar i Sydamerika och samtidigt drabbas Oceanien av torka. En fullt utvecklad El Niño får stora konsekvenser för skördar i dessa delar av världen vilket påverkar både växt- och animalieproduktionen.

Lagren av spannmål är stora runt om i världen och de totala skördarna 2015/16 förväntas bli stora trots att de inte förväntas nå upp till säsongen 2013/14 års rekordnivåer. Grafen över spannmålsbalansen visar att lagren av spannmål nu är i paritet

med år 2009, ett år som resulterade i låga priser på spannmål.

Kvoten för lager i förhållande till konsumtion ligger på cirka 80 dagar, vilket är högt. Det är därför lätt att lite förhastat dra slutsatsen att priset borde sjunka framöver, vilket inte alls är säkert med tanke på de politiska oroligheterna runt om i världen. Priset påverkas inte bara av tillgången på spannmål i världen utan också av möjligheterna till transport. Den politiska utvecklingen i världen är därför viktig för prisutvecklingen. Än verkar det ta tid innan Europa och EU kommer överens och Rysslands handelsbojkott slopas. Den höga dollarn gör det mindre attraktivt att importera spannmål från USA till resten av världen vilket gör att USAs export är lägre än väntat.

Mjölkproducenten behöver en handlingsplan

För mjölkproducenterna sjönk återigen Arlas avräkningspris i maj med cirka 9 öre. I början av året prognostiserades en prisstabilisering av världsmarknadspriset på

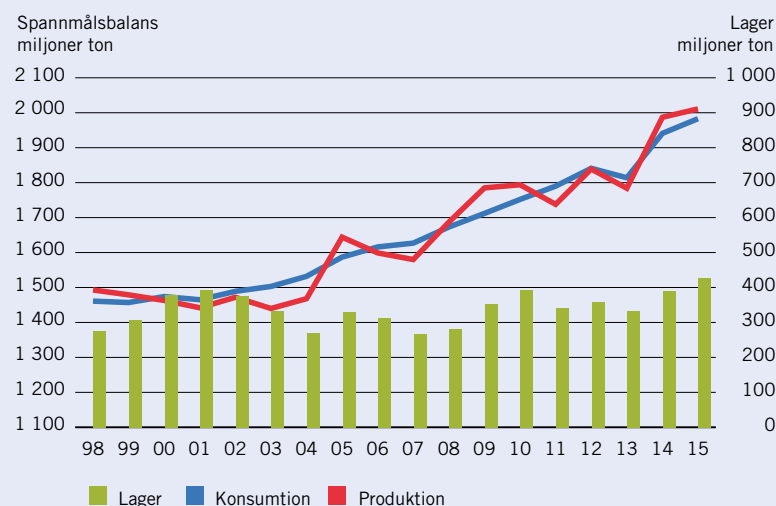
mjölk under sommaren 2015. Den prognosen har nu förändrats och någon stabilisering av mjölkpriset förväntar sig de flesta stora intressenterna på marknaden tidigast under kvartal 4. Det är därför viktigt att som mjölkproducent ha en handlingsplan för att klara likviditeten trots det låga mjölkpriset under ytterligare ett antal månader framöver.

I Europa är nu mjölkkvoterna borttagna. Till följd av låga internationella mjölkpriser så ser vi ingen omedelbar ökning av den europeiska mjölkavkastningen. På sikt kan vi dock räkna med att den ökar. Då det redan idag är dyrare att producera mjölk i Sverige jämfört med övriga Europa kommer detta ytterligare pressa lönsamheten för de svenska mjölkföretagarna. Ljusstämningen för mjölkföretagarna är de fortsatt låga räntorna, höga köttpriser samt för de ekologiska företagarna att Arla två gånger under året höjt tilläggen för de som levererar ekologisk mjölk så att tillägget nu uppgår till 1,13 kronor.

Fortsättning sidan 4

Spannmålsbalans

Källa: USDA

Vad gör haglet med grödan?

Växtodlare är vana att engagera sig i och följa försök kring jordbearbetning, bekämpning av ogräs, svamp och insekter liksom avkastning hos olika sorter i sort-provningen. Av mer udda karaktär och avsevärt mindre kända är de hagelförsök Agria Djurförsäkring genomför.

Sedan 1928 har Agria och dess föregångare försäkrat grödor mot bland annat hagel. Lika länge har man arbetat med odlingsförsök för att kunna värdera förlusterna i olika grödor på rätt sätt. Men med tiden förändras bland

annat bruksningsmetoder och sortmaterial, och haglets effekter på grödan måste verifieras på nytt.

– Under de senaste fyra åren har Agria arbetat med frågeställningen om hagel-

skadans betydelse vid rapsens skidsättning. På Hviderups gods i Skåne har vi ett antal försök med höstraps där vi behandlar med hagel vid olika tidpunkter, berättar Rasmus Troedson på Agria Djurförsäkring.

Nu är naturligt hagel inte standardiserat, så skadorna kan se ut på många olika sätt beroende på hagelkornens form och övriga påverkansfaktorer då haglet faller.

– De hagelskurar vi skapar till rapsförsöket, med kolsyreis och tryckluft, är så långt det är möjligt likformiga och upprepningsbara. Försöksserien avslutas i år och sen ska resultatet analyseras innan det kan föras in i vår värderingsmanual, avslutar Rasmus Troedson.

Försöksserien har också använts för erfarenhetsutbyten, dels mellan Agrias egna gräddvärderingsmän och dels internationellt.

I försöken simulerar Agria hagelskador med en egenutvecklad metodik med kolsyreis.

Fortsättning från sidan 3

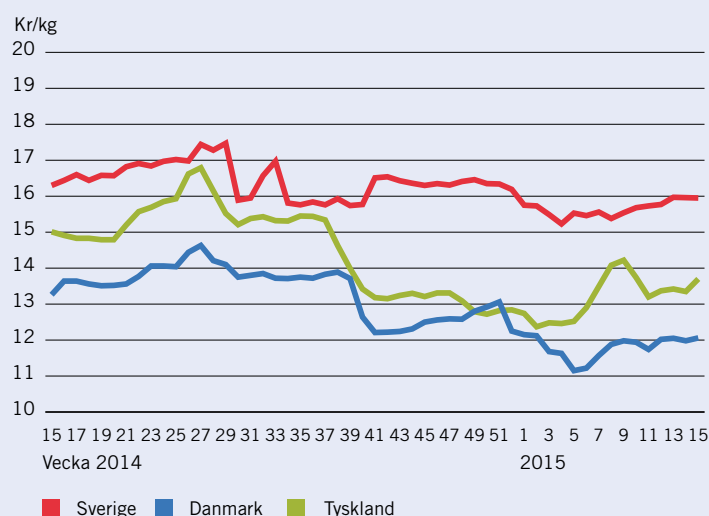
Köttpriserna har stigit

Köttpriserna på både nöt och gris har stigit sedan årsskiftet. I Sverige har efterfrågan på inhemskt producerat kött ökat under det senaste året vilket är ett trendbrott. I diagrammet syns prisskillnaden tydligt mellan det svenska och europeiska grisköttet varit stor under slutet av 2014 och fortfarande håller en större differens mot det tyska och danska priset än tidigare. Trots det har alltså den svenska konsumenten valt svenskt griskött. En starkt bidragande orsak är troligen den mediala uppmärksamheten kring antibiotikaanvändningen i utländska grisbesättningar samt kanske också en större medvetenhet hos den svenska konsumenten om uppfödning villkoren i olika länder.

Även för nötköttsproducenterna har priset varit högt vilket är nödvändigt för att vi ska kunna uppnå en långsiktig lönsamhet i branschen. Både för gris- och nötköttsproducenterna har slaktpriserna under många år varit låga vilket lett till ett stort behov av nyinvesteringar och upprustning av gamla stallar.

Genomsnittliga marknadspriser Slaktsvin klass E år 2014–2015*

Kronor per kg slaktad vikt, löpande kurs

* Priserna avser slaktpris inkl. intransportkostnad till slakteri. Genomsnittlig intransportkostnad för Sverige beräknas till 0,48 kr / kg. Medelpriset är vägt och baseras på de uppgifter som de största slakterierna rapporterar in till EU, från Sverige via Jordbruksverket

Källa: SCB Lantbruksenheten, LRF Kött

Förbättra pensionen och öka tryggheten för familjen

Det allmänna pensionssystemet kommer att ge lägre pensioner än vi hittills vant oss vid. Därför kommer tjänstepensionen, den pension som är kopplad till anställningen, att bli en allt viktigare del av den framtida pensionen. Se till att du som lantbrukare skaffar dig motsvarande skydd som du skulle haft som anställd. En tjänstepension kan vara hälften, eller till och med mer än hälften, av den framtida totala pensionen.

Löneuttaget i förhållande till arbetsinsatsen för en lantbrukare speglar sällan verkligheten, det är inte alltid man tar ut så mycket i lön som man skulle haft som anställd. Varken du eller dina anställda bör ha sämre pension än vad ett kollektivavtal skulle innebära.

– Förutom skydd vid olycksfall, sjukdom eller dödsfall så behöver du bestämma hur mycket du bör ha ut i pension när det är dags. En rimlig nivå är att sätta av minst lika mycket till pensionen som du hade fått om du varit anställd med kollektivavtal. Det är du som bestämmer vilken omfattning försäkringslösningen ska ha, säger Mats Wester, pensionsexpert på Länsförsäkringar.

Tjänstepensionen kan vara mer än bara pensionssparande

Ett företag får normalt dra av upp till 35 procent av lönekostnaden för avsättning till tjänstepensioner. Din tjänstepension kan

även innehålla andra skydd som till exempel att ditt företag inte behöver betala premier om du eller din anställda blir långvarigt sjuk, ge ersättning vid sjukdom eller vid olycksfall och även ett skydd till familjen vid dödsfall. Du kan också koppla på möjligheten att få snabb tillgång till sjukvård och förebyggande hälsotjänster genom en sjukvårdsförsäkring.

– Det viktigaste är att du kommer i gång med en tjänstepensionslösning och förstärker ditt skydd och din pension om du inte redan gör det. Hur mycket du behöver sätta av och hur det påverkar din framtida pension kan en försäkringsrådgivare hjälpa dig med eftersom det är många saker att ta ställning till, säger Mats Wester.

Vad påverkar din framtida pension?

– Flera saker påverkar den framtida pensionen. Hur gammal du är och vilken lön du tar ut, liksom hur länge du har arbetat och

hur länge du har sparat. Avkastningen på ditt pensionskapital har stor betydelse och likaså påverkar tidpunkten för när du väljer att gå i pension hur stor din pension blir. Arbetar du längre upp i åren ökar den allmänna pension som du får från staten samtidigt som du kan spara vidare i din tjänstepension. Sammantaget gör detta att din pension kan bli högre, avslutar Mats Wester.

Tips och råd om pensionssparande

- Ett bra pensionssparande är viktigt. Men lika viktigt är att försäkra dig själv och dina anställda mot riskerna med långvarig sjukdom, olycksfall och dödsfall.
- Se över ditt skydd och ditt pensions-sparande regelbundet, åtminstone en gång per år.
- Se över vilken risknivå du har i ditt sparande.
- Fundera även på om sjukvårdsförsäkring och förebyggande hälsotjänster är något du ska lägga till i tjänstepensionslösningen.

 Läs mer om våra pensionslösningar för lantbrukare på vår webbplats

Ränteläget öppnar för investeringar

Är det någon gång en lantbrukare ska investera så är det nu. Det menar Länsförsäkringars chefekonom Anna Öster.

– Ränteläget vi har är mycket gynnsamt, säger hon.

Riksbanken har stått för många rubriker den senaste tiden allt eftersom räntan har krupit närmare nollsträcket för att under senvintern gå under det. Och Riksbanken tror att den låga räntan kommer att vara kvar under lång tid.

Den här mycket ovanliga situationen gynnar även landets lantbruksföretagare, anser Anna Öster, chefekonom på Länsförsäkringar.

– Det är väldigt billigt att låna till investeringar nu. Samtidigt gäller det att lantbruket har en god ekonomi som gör att bankerna är villiga att låna ut. Men på det stora hela är det ett gynnsamt läge att låna.

Enligt Anna Öster är ett av syftena med minusräntan att företag ska investera, det stimulerar i sin tur landets ekonomi och på sikt kan det ge högre inflation än dagens låga.

– Vi har haft en låg inflation under många år vilket gör att vi förväntar oss även lägre

inflation framöver. Om vi förväntar oss att det ska bli billigare kanske vi skjuter upp investeringar och konsumtion. Det är detta Riksbanken vill råda bot på och få oss att konsumera och investera nu.

Investerar vi tillräckligt nu?

– Det vore bra för svensk ekonomi om investeringarna tog lite mer fart. Vi ser i ett första steg tecken på att utlåningen till företag ökar, men den är inte lika stark som utlåningen mot hushållen. Riksbanken vill snarare att utlåningen till företagen ska öka. Riksbanken antyder att det finns möjlighet att få i gång ett stort program för att stimulera utlåningen ytterligare. Att man funderar på det är ett tecken på att de inte är nöjda.

Är det inte läge att vänta med sina investeringar då?

– Har man intressanta investeringar och projekt ska man absolut genomföra dessa nu. De längre räntorna har stigit något den senaste tiden på grund av ökad marknadsoro. Vår bild är att räntorna kommer att vara låga ett bra tag till, men man ska vara medveten om att räntorna fortfarande är

historiskt låga. Även om de skulle kunna gå ned något ytterligare så finns det också en risk att de börjar stiga. Då kanske man inte ska jaga de där sista räntepunkterna, säger Anna Öster och fortsätter:

– Det handlar om att ta tillvara på situationen där vi har väldigt billig finansiering samtidigt som vi har en ekonomi som går ganska bra. När ekonomin mår så bra som den gör i dag brukar vi ha en betydligt högre ränta.

”Har man intressanta investeringar och projekt ska man absolut genomföra dessa nu, säger chefekonom Anna Öster

Se upp för bluffakturor i sommar

Mer än var tredje småföretagare som får bluffakturor är ovetande och väljer att betala. De här fakturorna dyker upp under sommarmånaderna och rör sig inte sällan om förhållandevis låga belopp och gäller ofta annonstjänster.

Fakturabedrägerier är ett stort problem och många av bedrägerierna polisanmäls inte. De som drabbas hårdast är småföretag, och företagen som skickar ut bluffakturorna arbetar medvetet med smutsiga metoder för att lura till sig pengar.

Erbjudanden som du får i brev kan ibland se ut som fakturor och har ett syfte att betalas av misstag. Någonstans står ordet ”erbjudande” med liten stil.

Det händer också att du får blanketter som är utformade för att likna välkända nummerupplysnings- eller katalogföretag. Du ombeds korrigerera eventuella felaktigheter och underteckna blanketten. De innehåller oftast finstiltat betalningsvillkor som du inte lägger märke till. Annonsen för ditt företag läggs sedan ut på sidor med få eller inga besökare.

Ett annat problem är ohederlig telefonsäljning. Ibland spelas samtalen in och

”klippas ihop” så att det låter som att man accepterat ett erbjudande.

Gör så här

Om du får en faktura eller ett beställningsunderlag från ett företag gällande en vara eller tjänst som du inte har beställt är det viktigt att du hanterar underlaget på rätt sätt.

- Läs igenom underlaget noga, även det finstiltat, ha aldrig bråttom med att betala. Kolla upp om du verkligen beställt varan eller tjänsten. Har du inte det, stryk ett streck över papperet, skriv ”Motsätter oss betalningsansvar beroende på att vi inte beställt dessa varor/tjänster” och skicka tillbaka fakturan.
- Betala aldrig en bluffaktura även om företaget hotar med inkasso. Har du inte beställt eller tagit emot något är du inte betalningsskyldig.
- Tänk på att inte underteckna något.

- Spara all kommunikation med företaget som står bakom bluffakturan. Om du får påminnelser på fakturan måste varje krav bestridas skriftligen. Samma sak gäller om fakturan lämnas till ett inkassoföretag.
- En faktura för en vara eller tjänst som du inte har beställt är bedrägeri och ska polisanmälas.

Polisen har i samverkan med Bolagsverket och ett antal andra myndigheter och företag tagit fram ett material som guidar dig hur du ska göra för att bestrida en bluffaktura. Kolla också om företaget finns med på Svensk Handels varningslista.

► www.polisen.se

► www.svenskhandel.se

Skydda barnen och deras kompisar på lantgården

Sommarlovet är här. En härlig tid – men också med många risker för barn som bor på lantgård eftersom gården är både lekplats, bostad och arbetsplats. Under sommaren ökar antalet olyckor med barn inblandade.

Varje år dödas två till fyra barn i olyckor inom lantbruket, och hundratals skadas.

– På sommarlovet är barnen ofta med hela dagar i verksamheten, vare sig de vill lära sig saker eller bara leka, säger Peter Birch Iensen, lantbruksspecialist på Länsförsäkringar Skåne. Sommarmånaderna är också hektiska på en gård med många parallella sysslor. Då gäller det att vara extra vaksam när man plötsligt har barn och kompisar hemma på gården hela dagarna. Barnens kompisar har dessutom sällan samma kunskaper som de egna barnen om vad som kan vara farligt.

Så skyddar du barnen

- Maskinerna, och framför allt traktorer, är den största faran.
- Barn ska vara fastspända när de sitter i traktorn.
- Håll barnen borta från körvägarna där traktorer och andra transporter går.
- Skjutsa inte barnen i traktorskopan.
- Gödsel- och urinbrunnar ska vara inhägnade och brunnslocken kontrolleras.
- Att leka vid silotorn och storbalar är riskfyllt.
- Både kor och hästar är också en risk för barnen.

Skydda dig mot sommarens åska

Mellan 2010 och 2014 anmäldes drygt 29 000 åskskador till Länsförsäkringar och ersättningar på 621 miljoner kronor betalades ut. 9 000 av de skadorna drabbade lantbrukare som tillsammans fick ersättning på cirka 255 miljoner kronor.

Med några enkla åtgärder går det att minska risken för skador, och det bästa är att montera åskskydd. Eftersom de olika skydden måste samordnas bör du anlita en behörig elinstallatör som kan montera allt.

Åskskydd kan delas in i två delar: Inledningsskydd och inslagsskydd.

Inledningsskydd motverkar överspänningar som kommer in från till exempel el- och teleledningar och de motsvarar fler än 90 procent av skadorna. Inledningsskydden delas in i tre olika nivåer:

1. Grovskydd, monteras på stolpe eller i mätarskåp.
2. Mellanskydd, monteras på inkommande el för skydd av hela huset.
3. Finskydd, monteras för grupper där elektronik är ansluten. Kräver grov- och/eller mellanskydd.

Det finns också kombiskydd klassade som grov-/mellan-/finskydd som oftast bara monteras på ett ställe på anläggningen.

Inslagsskydd är aktuellt när det är risk för att blixten slår ner direkt i byggnaden. Direkt-nedslag står för mindre än 10 procent av åskskadorna och är bara aktuellt för särskilt utsatta byggnader som kyrkor, höghus eller ensliga gårdar mitt på en slätt. Inslagsskyddet anpassas för varje byggnad och består av kopparlinor som monteras på hustaken.

Fler enkla tips för att undvika åskskador

- Montera inledningsskydd mot åskan.
- Dra ur kontakterna till dator, tv, modem och telefon.
- Använd aldrig lampor, kontakter, sladdar som är skadade, luktar eller låter konstigt.
- Se till att ha fungerande jordfelsbrytare som hjälper mot följdskador av åska.
- Kolla så att brandvarnare och brandsläckare fungerar.

Regellättnader för att minska dieselstölder

Sen i mars gäller Lantbrukets Brandskyddskommittés (LBK) nya regler för förvaring av bränsle. Flera större ändringar har införts och reglerna har anpassats till dagens situation på lantbruken.

Stöld av diesel är ett mycket stort problem för lantbruket då cisternerna ofta står synligt uppställda på gården en bit ifrån byggnaderna. De nya reglerna tillåter nu att du bygger in cisternen för diesel eller eldningsolja, till exempel kan du nu bygga ett cisternrum i en maskinhall. Tänk på att bygga rummet med brandteknisk klass EI60 och att du som mest får förvara 50 kubikmeter bränsle i byggnaden.

Det är nu också tillåtet med tankning av diesel i maskinhallen om det finns en speciell tankningsplats. Tankning och påfyllning av bensin däremot ska alltid ske utomhus. Detta gäller såväl åkgräsklippare som fyrhjulingar.

Läs mer om de nya reglerna i LBK-pärmen som du kan ladda ner gratis på www.lantbruketsbrandskydd.nu

Borgeby större än någonsin

Borgeby Fältdagar är den självklara mötesplatsen för lantbruks- och trädgårdsföretag.

Till årets fältdagarna väntas mer än 350 svenska och europeiska utställare och bortåt 20 000 besökare från norra Europa.

Länsförsäkringar är på plats liksom Agria och Wasa Kredit. Besök våra montrar och diskutera försäkring, skadeförebyggande lösningar, Agrias senaste hagelskadeförsök och olika finansieringslösningar.

I tältet Axet kan du delta i vårt seminarium om ägarskifte. Där kan du också lyssna på en paneldebatt om stölderna på landsbygden med Länsförsäkringar Skåne, LRF Skåne, polisen och några riksdagspolitiker.

Välkomna att besöka oss på Borgeby Fältdagar.

Trygghet och möjlighet till mer i pension

Bevara Pension är en kostnadsfri tjänst som du kan välja till om du har vår tjänstepensionslösning Friplan med fondsparande. Vi ser till att minska risken i ditt sparande när du behöver det – det vill säga åren före pension och medan pengarna betalas ut.

Med Bevara Pension kan du välja fonder med lite högre risk om du har lång tid kvar till pensionen. På så sätt har du möjlighet att få en bättre värdetillväxt. Genom att vi sedan minskar risken mot slutet av spartiden och även under utbetalningstiden tryggas din pension utan att du behöver tänka på det själv.

Du kan lägga till tjänsten när du vill och det har heller ingen betydelse vilka fonder du har valt. **Läs mer om Bevara Pension**

Om Länsförsäkringar

Länsförsäkringsgruppen består av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB. Genom sitt lokala länsförsäkringsbolag får kunderna en helhet av bank- och försäkrings-tjänster. Genom Agria Djurförsäkring erbjuder vi djur- och grödaförsäkring, genom Länsförsäkringar Fastighetsförmedling helhetslösningar för en trygg bostadsaffär och genom Wasa Kredit finansieringstjänster som leasing, avbetalning och lån.

Välkommen att besöka Länsförsäkringar i Almedalen

Pensionsfrågan blir allt viktigare men det kan vara krångligt att förstå hur den allmänna pensionen hänger ihop med tjänstepensionen. På Länsförsäkringars öppna seminarium i Almedalen har vi en paneldiskussion på temat: Hur skapar vi trygghet för företag och anställda utan kollektivavtal? En fråga som vi bland annat ställer är om pensionssystemet påverkar möjligheterna att utveckla och bygga småföretag?

Seminariet hålls den 30 juni 15.00 i Klosterlängan.

Medverkande i seminariet och diskussionen är **Sten Dunér**, vd Länsförsäkringar AB och **Tua Holgersson**, vd Länsförsäkringar Fondliv. Deltar i panelen gör bland annat **Gunther Mårdner**, Företagarnas vd, **Mats Persson** (FP), ledamot i Pensionsgruppen och **Göran Arrius**, ordförande i SACO. Moderator är **Mia Odabas**, ekonom och ekonomijournalist på bland annat SVT och Dagens Industri.

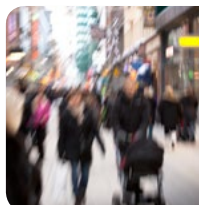
Nu svärmar snytbaggen

Så snart temperaturen stiger på våren börjar snytbaggen svärma. För att skydda dina plantor bör du göra allt som går att göra; hyggesvila och markberedning. Och sist men inte minst, snåla inte vid val av planta utan välj bra och kraftiga plantor med ett fungerande skydd.

Trots alla förebyggande åtgärder går det tyvärr inte att luta sig tillbaka och tro att plantan klarar sig. Det är viktigt att vandra genom beståndet för att kontrollera plantornas hälsa och mängden av angrepp med jämna mellanrum – även år två och år tre efter plantering.

Tänk på att det här är saker du behöver göra för att du ska kunna få ersättning vid skador.

Mer om snytbaggens livscykel, betingelser i övrigt och hur du skyddar dig finns att läsa på www.snytbagge.se

Hur mår du egentligen?

Över femtio procent av alla sjukskrivningar beror på psykisk ohälsa. Är du i riskzonen?

 Testa dig själv

Om LRF Konsult

LRF Konsult är Sveriges största rådgivnings- och redovisningsföretag med fler än 1 500 medarbetare. Våra specialister och rådgivare inom ekonomi, juridik, skatter, skog och fastighetsförmedling finns på över 135 orter över hela landet.